

[Alfred Jensen.]

derne skulle bruge det politiske herredømme til at gennemføre, således centralisering af kreditten i statens hænder ved hjælp af en nationalbank med statskapital og absolut monopol.

Arbejderbevægelsen har, siden manifestet udkom, gang på gang udtalt sig for en sådan foranstaltning og gjort det med stigende tilslutning af brede lag i befolkningen. Selv om socialdemokratiet er gået ind herfor, er der dog ikke her i landet sket nogen nationalisering af centralbanken.

Nationalbanken er vel ikke længere noget aktieselskab. Den blev i 1936 gjort til en samfundsinstitution — en selvejende institution med en grundfond på 50 mill. kr., som i sin tid blev indskudt af staten. Men selv om overskuddet efter visse regler tilfalder staten, har regering og folketing dog formelt ingen indflydelse på bankens foranstaltninger.

Folketinget er således kun repræsenteret med 8 medlemmer af 25 i bankens repræsentantskab. Handelsministeren er bankkommissær og deltager i bestyrelsens møder. Hans indflydelse kommer klarest til udtryk gennem lovens bestemmelse om, at afgørelser af særlig vidtrækkende karakter ikke kan træffes i et bestyrelsesmøde, hvor bankkommissæren ikke er til stede, medmindre han forud er underrettet om, at sagen skal behandles på mødet.

Direktionen og bestyrelsen er således suveræne og udelukkende bundet af forpligtelsen over for staten, hvorom det i loven hedder, at landets centralbank har til opgave at opretholde et sikkert pengevesen her i landet samt at lette og regulere pengeomsætning og kreditgivning. Der er således ikke noget, der binder bankens ledelse til at gennemføre foranstaltninger, som regeringen måtte ønske.

Der har ofte været rejst tvivl om, hvorvidt bankens dispositioner var i overensstemmelse med regeringens politik. Dens foranstaltninger ved udbud af obligationer og ved forhøjelse af diskontoen har gang på gang været udsat for meget stærk kritik, idet hensigten har været at modvirke den økonomiske aktivitet og i første række byggeriet. Virkningerne er da heller ikke udeblevet. Byggeriet er blevet hæmmet, og arbejdsløsheden hos bygningsarbejderne er

steget, mens det byggeri, der kom til udførelse, blev stærkt fordyret. Andre områder af samfundslivet har også mærket følgerne heraf, mens spekulanterne har tjent herpå.

Fagbevægelsen og i første række bygearbejdernes organisationer har stedse protesteret mod nationalbankens foranstaltninger for at bremse aktiviteten. Gang på gang har de kunnet påvise, at bankens diskontoforhøjelser stod i direkte modstrid med regeringens udtalelser om at ville fremme byggeriet og sikre øget beskæftigelse.

Socialdemokratiske folketingsmedlemmer har udtalt sig på samme linje og givet udtryk for, at spekulanter og kapitalistgrupper bag kulisserne har udnyttet deres indflydelse til at sikre sig ekstragevinster ved renteforhøjelse. De har samtidig påpeget, at staten måtte have større indflydelse på bankens afgørelser, end lovens bestemmelser hjemler.

En beskeden ændring i loven om nationalbanken klarer imidlertid ikke de vigtige problemer, der er knyttet hertil. Handelsministerens udtalelser i folketinget den 21. oktober om, at der ikke med diskontoforhøjelsen var sket sådanne ændringer i det hidtidige samarbejde mellem regeringen og banken, at tiden var inde til at ændre nationalbankens styrelse, tyder på, at en større indflydelse på banken ikke ville have medført indsigelse fra regeringens side mod renteforhøjelsen. Omvendt er det en bekræftelse på, at nationalbanken kan gå sin egen vej.

Men det er netop det, arbejderne ønsker at forhindre. Derfor har mange fagforeninger udtalt sig for, at nationalbanken nu ret og slet overtages af staten. Det var i samklang hermed, at landets største fagforbund, Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbunds hovedbestyrelse på mødet den 25. september opfordrede regeringen til at lade fremsætte lovforslag om statens overtagelse af nationalbanken.

Kommunisterne er ikke enige med regeringen i dens afvisning af opfordringen og fremsætter derfor dette forslag til folketingsbeslutning.

Jeg vil gerne understrege, at vi er ganske på det rene med, at nationaliseringen kun vil få den fulde betydning for befolkningen, hvis regering og folketing sætter ind for